ปัญญาประดิษฐ์กับการเรียนการสอนภาษาไทยในโลกยุคใหม่

Artificial Intelligence and Thai Language Teaching in the New Era

ปนิตา ไร่สูงเนิน[1] เชรษฐรัฐ กองรัตน์[2] และ วรพงศ์ คุยบุตร[3*]

Panita Raisungnuen[1] Chedtharat Kongrat[2] and Worapong Khuibut[3*]

[1,2,3] โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

(Khon Kaen University Demonstration School, Faculty of Education, Khon Kaen University)

บทคัดย่อ

นวัตกรรมและเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตและการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ที่ได้เข้ามามีบทบาทในด้านการเรียนการสอนมากขึ้น บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอเกี่ยวกับการนำ AI มาใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทย โอกาสและความท้าทายในการใช้ AI อย่างไรก็ตาม การบูรณาการสมรรถนะ AI ในชั้นเรียนภาษาไทยยังมีประเด็นการพิจารณาอย่างรอบด้าน ทั้งด้านธรรมชาติของภาษาไทยที่มีความซับซ้อน การพัฒนาทักษะทางภาษา ความฉลาดรู้ทางปัญญาประดิษฐ์ ทักษะมนุษย์ ข้อมูลเท็จจริยธรรม การวัดประเมิน และการเข้าถึงของผู้เรียน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในการบูรณาการ AI เพื่อขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยอย่างมีคุณภาพ อีกทั้งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ โดยยังคงไว้ซึ่งศักยภาพของมนุษย์ในฐานะผู้สร้างและพัฒนาความรู้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ปัญญาประดิษฐ์ การจัดการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย โลกยุคใหม่

ABSTRACT

Innovation and technology are integral to contemporary life and learning, with artificial intelligence (AI) increasingly shaping educational practice. This article examines the incorporation of artificial intelligence in the teaching of the Thai language, including the related opportunities and challenges. Effective adoption requires careful, multi-faceted consideration of the linguistic complexity of Thai, the development of core language skills, AI literacy, human-centered competencies, misinformation, ethics, assessment, and equitable access. This paper provides guidance for educators, educational personnel, and other stakeholders regarding the implementation of AI to improve the quality of Thai language instruction and learning. It emphasizes the development of skills necessary for effective learning in the digital age and the preservation of human capacity for sustainable knowledge creation.

KEYWORDS: Artificial Intelligence, Learning Management, Thai Language, New Era

---

**Corresponding author, E-mail: worapkh@kku.ac.th Tel. 0924497455*

Received: 9 September 2025 /Revised: 9 October 2025 /Accepted: 31 October 2025 /Published online: 26 December 2025

บทนำ

โลกยุคใหม่เกิดการเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก่อให้เกิดนวัตกรรมต่าง ๆ อย่างพลิกผัน ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) จึงได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพแบบก้าวกระโดด เพื่อให้สามารถรับรู้ เรียนรู้ คิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ โต้ตอบ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์ด้วยภาษาธรรมชาติเช่นเดียวกับมนุษย์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะทางด้านธุรกิจ อุตสาหกรรม การคมนาคม การสื่อสาร การแพทย์ ตลอดจนการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จนทำให้เกิดการยกระดับการเติบโตของเศรษฐกิจในหลายประเทศ ตอบโจทย์มิติของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่ได้ตั้งไว้เป็นเป้าหมายของผลการดำเนินงานและมาตรฐานของทั้งภาคอุตสาหกรรมและการดำเนินธุรกิจในหลายประเทศทั่วโลก (Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation and Ministry of Digital Economy and Society; 2023)

สำหรับในแวดวงการศึกษา AI ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในระบบการบริหารการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร ระบบการเรียนรู้ และการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ระบบดังกล่าวส่งผลให้บทบาทของผู้สอนเปลี่ยนจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้ออกแบบการเรียนรู้ และผู้เรียนเปลี่ยนจากผู้รับความรู้ไปสู่ผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (Chaiyarak & Wannapirun, 2020; Office of the Education Council, 2020) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเรียนการสอนภาษาไทยที่กำลังเผชิญกับความท้าทายใหม่จากเทคโนโลยีและพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งภาษาไทยเป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อคนไทย เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ เป็นเครื่องมือที่ใช้ติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นเครื่องมือในการคิด การรู้คิดด้วยภาษาไทยจะนำไปสู่การเรียนรู้ในศาสตร์อื่น ๆ ได้อย่างมีคุณภาพ (Kongrat, 2025; Ministry of Education, 2008) การประยุกต์ใช้ AI ในการเรียนการสอนภาษาไทยจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนให้มีความหลากหลาย น่าสนใจ และมีความยืดหยุ่น สนองตอบต่อความต้องการเฉพาะบุคคลของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน ผู้เรียนสามารถใช้ประโยชน์จาก AI เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของตนเอง ตลอดจนสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสามารถนำ AI สู่การขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนในโลกยุคใหม่ได้อย่างมีคุณภาพ

อย่างไรก็ตาม การนำ AI มาใช้ในแวดวงการศึกษาทั่วโลกได้จุดประกายให้เกิดประเด็นทางการศึกษาที่หลากหลาย ซึ่งมีทั้งความคาดหวังถึงศักยภาพในการปฏิวัติการเรียนรู้และความกังวลต่อผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น (Deng et al., 2025; Lo et al., 2024) โดยผลการทบทวนวรรณกรรมและการวิเคราะห์อภิมาน (Meta-analysis) จากงานวิจัยเชิงทดลองจำนวนมาก ยืนยันว่า การใช้ AI ช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เพิ่มแรงจูงใจ และพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ แต่ในขณะเดียวกัน ยังมีประเด็นที่ต้องพิจารณาอย่างรอบด้านและรัดกุมในด้านความซื่อสัตย์ทางวิชาการ (Academic Integrity) และความเสี่ยงที่ผู้เรียนจะพึ่งพาเทคโนโลยีมากเกินไปจนลดทอนการพัฒนาทักษะที่จำเป็น (Deng et al., 2025) บทความวิชาการนี้จึงมุ่งศึกษาและวิเคราะห์ปรากฏการณ์การใช้ AI ในบริบทการเรียนการสอนภาษาไทย ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและความท้าทายที่น่าสนใจสำหรับการจัดการศึกษาไทย เพื่อการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์อย่างรอบด้านอันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่อไป

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์

AI ย่อมาจากคำภาษาอังกฤษว่า Artificial Intelligence ซึ่งในภาษาไทยใช้ว่า ปัญญาประดิษฐ์ หมายถึง ความฉลาดที่มนุษย์สร้างให้แก่สิ่งไม่มีชีวิตมีระบบคิดที่เหมือนมนุษย์ ระบบกระทำที่เหมือนมนุษย์ ระบบที่คิดอย่างมีเหตุผล และระบบที่กระทำอย่างมีเหตุผล (Office of the Royal Society, 2021) Office of the Education Council (2020) ได้อธิบายว่า AI คือ เทคโนโลยีที่ถูกออกแบบให้มีระบบการทำงานอันชาญฉลาดเหมือนกับสมองของมนุษย์ โดยมีระบบประมวลผลข้อมูลอย่างมีเหตุผลโดยเครื่องจักร สอดคล้องกับ Digital Government Development Agency (2019) ที่ได้ขยายความหมายของ AI ให้เห็นภาพชัดเจนขึ้น ซึ่ง AI เป็นเทคโนโลยีการสร้างความสามารถให้กับเครื่องจักรและคอมพิวเตอร์ ด้วยอัลกอริทึมและกลุ่มเครื่องมือทางสถิติ เพื่อสร้างซอฟต์แวร์ทางปัญญาที่สามารถเลียนแบบความสามารถของมนุษย์ที่ซับซ้อนได้ เช่น จดจำ แยกแยะ ให้เหตุผล ตัดสินใจ คาดการณ์ สื่อสารกับมนุษย์ ฯลฯ ยิ่งไปกว่านั้นอาจไปถึงขั้นที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวมันเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้น AI จึงเป็นความฉลาดที่มีเครือข่ายประสาทเทียมที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยใช้ความรู้ทางวิทยาการคอมพิวเตอร์ ให้มีระบบการคิด การทำงาน และความสามารถคล้ายมนุษย์ เช่น การคิด คำนวณ การจัดลำดับ การแบ่งประเภทข้อมูล ฯลฯ หรือความสามารถในบางเรื่องอาจเหนือกว่ามนุษย์ เช่น การคิดเร็ว การจดจำข้อมูลจำนวนมาก การทำงานเป็นเวลานานโดยไม่หยุดพัก ฯลฯ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้สามารถทำงานที่ซับซ้อนและตัดสินใจได้อย่างชาญฉลาดโดยอัตโนมัติ

AI เป็นความพยายามของมนุษย์ที่ต้องการพัฒนาให้คอมพิวเตอร์มีความฉลาดเหมือนกับมนุษย์ ความพยายามนี้เริ่มต้นมาตั้งแต่สมัยที่เริ่มมีการพัฒนาคอมพิวเตอร์ขึ้นมา โดยคำว่า Artificial Intelligence ได้บัญญัติขึ้นในปี 1956 โดย John McCarthy ซึ่งการพัฒนา AI ในช่วงแรกเน้นเรื่องการใช้กฎและตรรกะในการอธิบายความรู้ของมนุษย์ เพื่อนำมาเป็นโปรแกรมให้คอมพิวเตอร์ทำงานได้เหมือนมนุษย์ กระแสความตื่นตัวในงานด้าน AI จึงเกิดขึ้นและดับไปเป็นระยะอยู่หลายครั้ง (O'Regan, 2016, as cited in Arunmanakul, 2024) นอกจากกระแสหลักของการพัฒนา AI โดยใช้กฎแล้ว ยังมีการพัฒนาแบบ Connectionism คือ การจำลองการทำงานแบบเซลล์ประสาทพัฒนาเป็น Artificial Neural Networks (ANN) และให้เรียนรู้จากข้อมูลเองแทนที่จะทำตามกฎที่ให้ แต่การใช้ ANN นี้ยังไม่ประสบความสำเร็จ เพราะเทคโนโลยีการประมวลผลยังไม่มีประสิทธิภาพมากพอ อีกทั้งยังไม่มีข้อมูลจำนวนมากสำหรับการเรียนรู้ที่จะได้ผล การพัฒนา ANN เริ่มเห็นผลชัดขึ้นในช่วงปี 1990 และกลายเป็นกระแสหลักของการพัฒนา AI ในปัจจุบัน (Arunmanakul, 2024) สำหรับการนำ AI มาใช้ในประเทศไทย มีจุดเริ่มต้นมาจากภาคการผลิตและบริการ ซึ่งมุ่งเน้นการควบคุมคุณภาพและการปรับปรุงประสบการณ์ลูกค้า ต่อมาได้มีการพัฒนา AI ให้ถูกนำมาใช้ในหลายภาคส่วน เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลมหัต (Big Data) การแพทย์เฉพาะทาง

และระบบเมืองอัจฉริยะ (Himakarat, 2023; Sangruang et al., 2024) รวมไปถึงวงการศึกษาด้วยเช่นกัน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการช่วยบริหารและจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

AI มีสมรรถนะในการทำงานที่หลากหลาย จากการศึกษาสามารถสรุปประเภทของ AI ได้ 3 ประเภท ดังนี้ (Digital Government Development Agency, 2019; Office of the Basic Education Commission, 2025)

1. ปัญญาประดิษฐ์แบบเบา (Artificial Narrow Intelligence: ANI) คือ AI ที่ถูกออกแบบมาเพื่อทำงานเฉพาะด้านอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ระบบแนะนำของ Netflix หรือ Siri ผู้ช่วยเสมือนใน Apple ลักษณะการทำงานถูกกำหนดในขอบเขตที่จำกัดและไม่สามารถขยายขีดความสามารถไปยังด้านอื่น ๆ ได้

2. ปัญญาประดิษฐ์แบบเข้ม (Artificial General Intelligence: AGI) คือ AI ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ การคิดและการทำงานได้หลากหลายใกล้เคียงกับมนุษย์ (Human-Level AI) ซึ่งยังอยู่ในขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา เพื่อให้สามารถนำมาใช้งานได้จริงในระดับกว้าง เช่น รถยนต์ขับเคลื่อนได้เองของ Uber และระบบขับรถอัตโนมัติ (Autonomous) ของ Tesla ถ้าหากสามารถพัฒนาได้สำเร็จ AI ประเภทนี้จะมีความสามารถที่เหมือนกับมนุษย์ในหลายมิติ

3. ปัญญาประดิษฐ์แบบทรงปัญญา (Artificial Super Intelligence: ASI) เป็นแนวคิดเชิงทฤษฎีของ AI ที่สามารถบูรณาการความรู้ในทุกศาสตร์แล้วนำมาประมวลผลด้วยความเร็วสูง เพื่อให้มีศักยภาพในเชิงสติปัญญาเหนือกว่ามนุษย์ในทุกด้าน ตั้งแต่การคิดวิเคราะห์ไปจนถึงความสามารถทางศิลปะ การพัฒนา AI ประเภทนี้ยังเป็นเรื่องที่ท้าทายและอยู่ในระยะเริ่มต้นของการวิจัย ซึ่งยังเป็นที่ถกเถียงถึงประเด็นด้านจริยธรรมและความปลอดภัย

AI ทำงานโดยการประมวลผลข้อมูลจำนวนมากผ่านอัลกอริทึม เพื่อสร้างความคิดและความฉลาดให้กับตัวมันเองในการตัดสินใจดำเนินการหรือตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลแทนมนุษย์ ซึ่งมีการทำงานในระดับต่าง ๆ คือ Machine Learning, Deep Learning และ Generative AI ดังนี้ (Digital Government Development Agency, 2019; Office of the Basic Education Commission, 2025)

1. การเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) เป็นกระบวนการที่ AI เรียนรู้จากข้อมูลจำนวนมากและปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานตามวิธีที่ผู้พัฒนากำหนดไว้ เช่น การแนะนำสินค้าบนเว็บไซต์ชอปปิง AI ในระดับนี้จึงประมวลผลบนพื้นฐานของความรู้ที่ได้เรียนรู้ไป

2. การเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) เป็นการทำงานของ AI ที่เลียนแบบโครงสร้างของสมองมนุษย์ โดยใช้เครือข่ายประสาทเทียม (Neural Networks) ให้แตกต่างจากการเรียนรู้ข้อมูลโดยทั่วไป เพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น AI ในระดับนี้จึงมีประสิทธิภาพเหนือกว่า Machine Learning และต้องการข้อมูลในการเรียนรู้มากขึ้นเช่นกัน โดยระดับความสามารถในการเรียนรู้ของ AI ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับนี้

3. ปัญญาประดิษฐ์แบบรู้สร้าง (Generative AI) เป็นกระบวนการที่ AI ใช้การเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) ผ่านข้อมูลที่ถูกป้อนเข้าระบบ เพื่อสร้างเนื้อหาใหม่ที่มีความคล้ายคลึงกับข้อมูลที่ใช้ในการฝึกฝน โดยสามารถผลิตผลงานที่มีความหลากหลายและสร้างสรรค์ เช่น การสร้างข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีโอ โมเดลสามมิติ หรือแม้กระทั่งโคดคอมพิวเตอร์

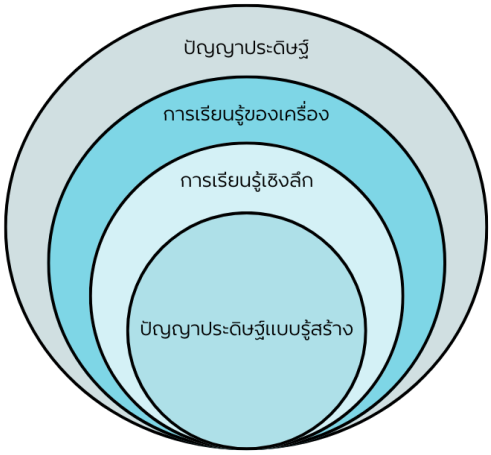

Figure 1 กระบวนการทำงานของ AI

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า AI ได้รับการพัฒนามาหลายทศวรรษเพื่อให้สามารถทำงานคล้ายกับมนุษย์ให้ได้มากที่สุด อย่างไรก็ดี มนุษย์ยังคงเป็นผู้ควบคุมการทำงานของ AI โดยสามารถส่งเสริมพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์หรือยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้ AI จึงสร้างขึ้นมาเพื่อสนับสนุนมนุษย์ในกระบวนการที่ซับซ้อน เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพและแม่นยำ

การใช้ AI เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพื้นฐานทางทฤษฎีการเรียนรู้

กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากับการใช้ AI ในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องใช้ทฤษฎีการเรียนรู้เป็นกรอบทางปรัชญาเพื่อการออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน หากผู้สอนไม่ยึดปรัชญา แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ แล้วนั้น AI จะกลายเป็นเครื่องมือเพื่อเร่งความเข้าใจในเนื้อหา ผู้เรียนจะเป็นเพียงผู้ตอบโจทย์ของระบบซึ่งไม่เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง การนำ AI มาประยุกต์ใช้ในบริบทการศึกษาไม่ได้เป็นเพียงการนำเครื่องมือใหม่เข้ามาเสริมแต่เป็นการท้าทายและสนับสนุนทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีอยู่เดิมให้เกิดผลเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น โดยทฤษฎีการศึกษาที่เกี่ยวข้องและสามารถใช้อธิบายศักยภาพของ AI ได้อย่างชัดเจน มีดังนี้

1. ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory) มีความเชื่อว่า ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ขึ้นได้เอง เพียเจต์ (Piaget) ได้อธิบายว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญาของบุคคลในการสร้างความรู้ และความหมายของสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองได้รับ ผ่านกระบวนการซึมซับ (Assimilation) คือ การนำข้อมูลหรือความรู้ใหม่ที่ได้รับไปเชื่อมโยงอย่างกลมกลืนกับโครงสร้างความรู้ที่ตนมีอยู่ และการปรับกระบวนการรู้คิด (Accommodation) คือ การคิดค้นเพื่อหาวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ให้เกิดความสมดุล (Equilibrium) และมีความหมายต่อตนเอง การเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้จึงเป็นกระบวนการภายในที่แต่ละบุคคลต้องเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และจะสามารถทำได้ดียิ่งขึ้นหากได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากผู้อื่น (Office of the Royal Society, 2021) ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 2 แนวคิด ดังนี้ (Khammani, 2024; Chaijaroen, 2016)

1.1 ทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงปัญญา (Cognitive Constructivism Theory) มีแนวคิดว่า ผู้เรียนจะต้องสร้าง (Construct) ความรู้ด้วยตนเองโดยผ่านทางประสบการณ์ ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างโครงสร้างทางปัญญา หรือเรียกว่าสกีมา (Schema) เป็นแบบจำลองทางความคิด (Mental Model) ขึ้น สกีมาเหล่านี้สามารถเปลี่ยนแปลง (Change) ขยาย (Enlarge) และเพิ่มความซับซ้อนขึ้นได้ โดยผ่านทางกระบวนการการดูดซึม (Assimilation) และการปรับโครงสร้างทางปัญญา (Accommodation) ดังนั้น AI จะสามารถส่งเสริมการเรียนรู้โดยทำหน้าที่เป็นเครื่องมือทางปัญญา (Cognitive Tool) ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสำรวจ ทดลอง และสร้างสรรค์องค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง เช่น การใช้ AI ช่วยสร้าง

แบบจำลองสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองแก้ปัญหา หรือการใช้ AI เป็นเพื่อนคู่คิดในการระดมสมองเพื่อการทำโครงงาน ซึ่งกระบวนการเหล่านี้สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แทนการเป็นผู้รอรับความรู้เพียงฝ่ายเดียว (Passive Learning)

1.2 ทฤษฎีการสร้างความรู้เชิงสังคม (Sociocultural Learning Theory) ไวก๊อตสกี้ (Vygotsky) ได้เสนอแนวคิดสำคัญเรื่องเขตพัฒนาการที่ใกล้เคียง (Zone of Proximal Development) ซึ่งหมายถึงระยะห่างระหว่างสิ่งที่ผู้เรียนสามารถทำได้ด้วยตนเองกับสิ่งที่ผู้เรียนสามารถทำได้เมื่อได้รับความช่วยเหลือจากผู้ที่มีความรู้มากกว่า (More Knowledgeable Other) ในบริบทนี้ AI สามารถให้ความช่วยเหลือและเป็นนั่งร้านทางการเรียนรู้ (Scaffolding) ที่ปรับเหมาะกับผู้เรียนแต่ละบุคคล เช่น การให้คำแนะนำเมื่อผู้เรียนติดขัดในการทำแบบฝึกหัด หรือการให้ข้อมูลป้อนกลับทันทีในงานเขียน ซึ่งเป็นการช่วยเหลือที่มีความเหมาะสม ทำให้ผู้เรียนสามารถก้าวข้ามขีดจำกัดเดิมและพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้นได้

2. ทฤษฎีภาระการรู้คิด (Cognitive Load Theory) มีแนวคิดว่า สมองของมนุษย์มีความสามารถในการประมวลผลข้อมูลในแต่ละครั้งอย่างจำกัด โดยสัมพันธ์กับความจำใช้งาน (Working Memory) และความจำระยะยาว (Long-term Memory) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดีจึงควรลดภาระการรู้คิดที่ไม่จำเป็น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ทรัพยากรทางปัญญาไปกับการทำความเข้าใจเนื้อหาที่ซับซ้อนได้อย่างเต็มที่ (Kanokpermpoon, 2015; Sweller, 2023) ดังนั้น AI จะสามารถช่วยลดภาระการรู้คิดที่ไม่จำเป็นได้ เช่น การสรุปข้อมูลที่มีความยาวให้กระชับ การจัดระเบียบข้อมูลที่ซับซ้อนให้เป็นภาพที่เข้าใจง่าย หรือการตรวจทานงานพื้นฐาน การสะกดคำและไวยากรณ์ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสร้างสรรค์ต่อไป ซึ่งเป็นหัวใจของการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

3. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเชื่อมโยง (Connectivism Theory) มีแนวคิดว่า การเรียนรู้เป็นมากกว่ากระบวนการภายในและเฉพาะบุคคล ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับยุคดิจิทัล เนื่องจากการเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนเชื่อมโยงความคิดที่อยู่ในเครือข่ายความรู้ เช่น บุคคลอื่น ฐานข้อมูล โซเชียลมีเดีย อินเทอร์เน็ต ระบบการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงบุคคลกับแหล่งข้อมูลอย่างเหมาะสมจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้กับทุกคนภายในเครือข่าย (Jumjuree, 2021; Siemens, 2005) ดังนั้น AI จึงทำหน้าที่เป็นโหนด (Node) หนึ่งในเครือข่ายการเรียนรู้ของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึง เชื่อมโยง และประเมินแหล่งข้อมูลที่หลากหลายได้อย่างรวดเร็ว โดยผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการเลือกและจัดการข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทของผู้สอนในปัจจุบันที่เป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ (Facilitator) และผู้แนะนำการเรียนรู้ (Coaching) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการตั้งคำถาม และประเมินข้อมูลที่ได้จาก AI อย่างมีวิจารณญาณและมีจริยธรรม

แนวทางการประยุกต์ใช้ AI สำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนผ่านจากกระบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิม (Traditional Paradigm) สู่กระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) ด้วยการบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ (Technology Integrated Learning) ซึ่งถือเป็นปรากฏการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน AI จึงเป็นหนึ่งในเทคโนโลยีที่ได้รับความสนใจอย่างแพร่หลาย จากการศึกษาของ Hwang et al. (2020) พบว่า AI มีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ 5 ด้าน สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ผู้สอนหรือที่ปรึกษาแบบรายบุคคล (AI as a Tutor) โดยสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนรู้ และให้คำแนะนำหรือความช่วยเหลือแบบทันที ตามความต้องการเฉพาะบุคคล เช่น ระบบผู้สอนอัจฉริยะ (Intelligent Tutoring System) หรือระบบการเรียนรู้แบบปรับเหมาะ (Adaptive Learning System) มีการนำเทคนิคการเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) มาผสมผสานกับความรู้ของผู้สอน เพื่อออกแบบระบบที่สามารถวินิจฉัยปัญหาและช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาได้ตรงจุด

2. เพื่อนร่วมเรียนรู้ (AI as a Learning Partner) ที่โต้ตอบกับผู้เรียนแบบมีเป้าหมาย ซึ่งทำหน้าที่เป็นเครื่องมือหรือเพื่อนคู่คิดที่เรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียน โดยช่วยสนับสนุนการคิดเชิงลึก เช่น การสรุปข้อมูล การสร้างแผนผังความคิด การวิเคราะห์ข้อมูล ฯลฯ

3. ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (AI as a Facilitator) โดย AI ทำหน้าที่ออกแบบและจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน เช่น การปรับเนื้อหา รูปแบบ หรือเส้นทางการเรียนให้สอดคล้องกับระดับความรู้ ความสามารถ หรือความสนใจเฉพาะบุคคล ส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. ผู้ประเมินการเรียนรู้ (AI as an Assessor) โดย AI สามารถทำหน้าที่วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพแบบทันที โดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการเรียนรู้ เช่น ระยะเวลาในการทำกิจกรรม รูปแบบคำตอบ หรือระดับความเข้าใจ ซึ่งช่วยให้ผู้สอนสามารถปรับกลยุทธ์การสอนให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน ตลอดจนการวิเคราะห์สมรรถนะในระยะยาวและประเมินความพร้อมด้านทักษะที่ซับซ้อน เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ หรือการแก้ปัญหา

5. ผู้สนับสนุนผู้สอน (AI as an Orchestrator) โดยการทำหน้าที่ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและตอบสนองต่อศักยภาพผู้เรียนแต่ละบุคคล ช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดการองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ดีขึ้น เช่น การจัดกลุ่ม การจัดลำดับเนื้อหา หรือการเลือกสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะกับเป้าหมายการเรียนรู้และช่วงวัยของผู้เรียน

ขณะเดียวกัน Aravantinos et al. (2024) ได้ทบทวนงานวิจัยเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการใช้ AI สำหรับการศึกษา พบว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกับ AI แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) การเรียนรู้จากประสบการณ์ เช่น การแก้ปัญหา การมีปฏิสัมพันธ์กับหุ่นยนต์ หรือการจำลองสถานการณ์ 2) การใช้ AI สนับสนุนการเรียนรู้ เช่น หุ่นยนต์เป็นผู้ช่วยสอน ระบบตอบกลับส่วนบุคคล และการใช้เกมมิฟิเคชัน (Gamification) 3) การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และ 4) การเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า AI ไม่เพียงเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการเรียนรู้ แต่สามารถเป็นผู้มีส่วนร่วมทางการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งการเรียนรู้แบบรายบุคคล การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการเรียนรู้แบบปรับเหมาะ ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาภาษาไทยที่มีความซับซ้อนทางภาษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และเอื้อต่อการพัฒนาทักษะที่หลากหลายทั้งด้านความรู้ ความคิด และอารมณ์ โดยที่ผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาทในการเรียนรู้ ดังนี้

Table 1 บทบาทของผู้สอนและผู้เรียนในการนำ AI มาประยุต์ใช้ในชั้นเรียนภาษาไทย

บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
1. วางแผนการสอนโดยบูรณาการ AI ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ในการสอนภาษาไทยและความสามารถของผู้เรียน	1. ใช้ AI เป็นเครื่องมือช่วยเรียนรู้ เช่น ฝึกอ่านออกเสียง แต่งประโยค เขียนเรียงความ หรือวิเคราะห์ข้อความ
2. ออกแบบกิจกรรมที่ใช้ AI สนับสนุนการเรียนรู้ เช่น การใช้ Chatbot ถาม-ตอบ หรือการเขียนร่วมกับ AI	2. โต้ตอบหรือทำกิจกรรมกับ AI อย่างมีจุดมุ่งหมาย เช่น การตั้งคำถาม การเรียบเรียงความคิด หรือการวิเคราะห์เนื้อหา
3. ใช้ข้อมูลจาก AI เพื่อวิเคราะห์ผลการเรียนรู้รายบุคคลและปรับแนวการสอนให้เหมาะสม	3. รับข้อเสนอแนะจาก AI เพื่อประเมินตนเองและปรับปรุงผลงานจากข้อเสนอแนะอย่างมีเป้าหมาย
4. ให้ความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางการใช้ AI อย่างถูกต้อง มีจริยธรรม และรู้เท่าทันเทคโนโลยี	4. ใช้ AI อย่างมีความรับผิดชอบ ไม่ลอกคำตอบโดยตรง แต่เรียนรู้จากแนวคิดและนำไปปรับใช้ในการคิดวิเคราะห์ของตนเอง

บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
5. ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยใช้ AI เป็นเครื่องมือจุดประกายทางความคิดและการทำงานร่วมกัน	5. ร่วมเรียนรู้กับเพื่อนทั้งชั้นโดยใช้ AI ในการทำกิจกรรมกลุ่ม เช่น การเขียนร่วมกันแบบเรียลไทม์ (Real-time) การระดมความคิด หรือการวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูล AI

นอกจากบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนแล้ว ผู้ปกครองยังมีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลพฤติกรรมการใช้ AI ของผู้เรียน ดังที่ Office of the Basic Education Commission (2025) ได้เสนอบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองไว้ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนในความปกครองด้วย AI ผู้ปกครองสามารถเลือกใช้ AI ที่เหมาะสมกับเนื้อหาและช่วงวัยของบุตรหลาน เช่น Grammarly เพื่อช่วยเสริมทักษะด้านภาษาและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. การกำกับดูแลการใช้งาน AI ผู้ปกครองควรติดตามการใช้ AI ของบุตรหลาน เพื่อป้องกันการใช้งานในทางที่ผิด เช่น การใช้ AI ทำงานแทน ตลอดจนส่งเสริมการใช้ AI อย่างสร้างสรรค์ เช่น การใช้ AI เพื่อค้นคว้าข้อมูลหรือพัฒนาทักษะทางภาษาใหม่ ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การใช้งาน AI เกี่ยวข้องกับทุกคน ทั้งสถานศึกษา ผู้สอน ผู้เรียน และผู้ปกครองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อ AI มีศักยภาพเสมือนมนุษย์ ผู้ใช้ AI จะต้องมีความฉลาดรู้ (Literacy) ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ทักษะและสมรรถนะในการใช้ AI อย่างถูกต้องและคุ้มค่า โดยคำนึงถึงจริยธรรมในด้านต่าง ๆ อย่างไรก็ดี สิ่งที่จะต้องปลูกฝังและฝึกฝนให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในยุคปัจจุบัน คือ ทักษะความเป็นมนุษย์ (Human Skills)

การประยุกต์ใช้ AI ในวิชาภาษาไทย ผู้สอนสามารถนำไปบูรณาการกับเนื้อหาต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการใช้เพื่อช่วยวิเคราะห์งานเขียนประเภทร้อยกรองหรือร้อยแก้ว การสรุปใจความจากบทความ การฝึกตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง หรือแม้กระทั่งการเปรียบเทียบสำนวนโวหารระหว่างผู้แต่งแต่ละยุคสมัย ทั้งนี้ยังสามารถนำ AI มาใช้สร้างแบบฝึกหัดหรือข้อสอบเพื่อฝึกทักษะการอ่านจับใจความ วิเคราะห์ และตีความอย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเองที่ตอบโจทย์ตามจุดแข็ง จุดอ่อน และความสนใจเฉพาะบุคคล นอกจากนี้ AI ยังสามารถเป็นผู้ช่วยให้คำแนะนำแบบเรียลไทม์ (Real-time) เกี่ยวกับหลักภาษา เช่น การเลือกใช้คำไทยแท้และคำยืม การใช้วรรณยุกต์ การเว้นวรรคตอน ไปจนถึงการตรวจสอบความสละสลวยของถ้อยคำและลำดับความในประโยค ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการสื่อสารเชิงลึก วิชาภาษาไทยจึงไม่จำกัดอยู่เพียงแค่การเรียนรู้เนื้อหาเชิงท่องจำอีกต่อไป หากแต่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ และโต้ตอบกับความรู้อย่างมีความหมายมากขึ้นผ่านเทคโนโลยีที่ยืดหยุ่น และสามารถปรับเหมาะให้เข้าลีลาการเรียนรู้ (Learning Style) ของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้ อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนควรได้รับคำแนะนำจากผู้สอนทั้งในการเลือกใช้ชุดคำสั่ง (Prompt) และการพิจารณา ไตร่ตรองคำตอบที่ได้รับจาก AI ด้วย ดังนั้น การใช้ AI เพื่อการจัดการเรียนรู้จึงเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่มีความน่าสนใจ จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีการนำ AI มาบูรณาการในการเรียนการสอนภาษาไทย ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบซินเนกติกส์ (Synectics Model) เป็นรูปแบบการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ช่วยให้เกิดแนวคิดใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม และสามารถนำความคิดใหม่ที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ (Khammani, 2024) งานวิจัยของ Khuibut et al. (2023) ได้ชี้ให้เห็นว่า ChatGPT กับการจัดการเรียนรู้แบบซินเนกติกส์ส่งผลให้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในด้านการคิดเปรียบเทียบที่แปลกใหม่ การใช้ภาพพจน์ และการสร้างสรรค์เนื้อหา ผลการวิจัยข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบซินเนกติกส์ร่วมกับ ChatGPT ไม่เพียงแต่ช่วยยกระดับทักษะด้านภาษาและการเขียนของผู้เรียน แต่ยังเป็นแนวทางที่ตอบโจทย์การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-based Learning) เป็นวิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งพัฒนามาจากโครงสร้างของการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและแนวทางการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์แบบความคิดแนวขนาน เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ การคิด การทำงานร่วมกัน และทักษะชีวิต (Ruechaipanit, 2015) ผลการวิจัยของ Rangsipanya and Art-in (2025) แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับ ChatGPT สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการเขียนและได้รับข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เป็นแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนทำการศึกษาเนื้อหาของบทเรียนด้วยตนเองที่บ้าน และนำผลงานหรือปัญหาที่บันทึกไว้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้สอนหรือเพื่อนในห้องเรียน โดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ (Kongrat, 2023; Office of the Royal Society, 2021; Bergmann & Sams, 2012) งานวิจัยของ Khuibut et al. (2024) พบว่า ประสิทธิภาพของ ChatGPT ในการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน มีบทบาทสำคัญในการยกระดับการเรียนรู้เฉพาะบุคคล กระตุ้นความมั่นใจ และเพิ่มแรงจูงใจให้ผู้เรียน โดยเฉพาะในบริบทของการเรียนรู้ภาษาซึ่งต้องอาศัยการฝึกฝนแบบโต้ตอบและได้รับข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง

4. การจัดการเรียนรู้ร่วมกับแนวคิด Prompt Engineering หรือ Prompt Literacy นอกจากการบูรณาการ AI เข้ากับรูปแบบการสอนที่มีอยู่เดิมแล้ว ปัจจุบันแวดวงการศึกษาระดับนานาชาติยังให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการส่งเสริมทักษะการออกแบบชุดคำสั่ง หรือที่เรียกว่า พรอมต์เอนจิเนียริง (Prompt Engineering) หรือความฉลาดรู้ด้านชุดคำสั่ง (Prompt Literacy) ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการดึงศักยภาพสูงสุดของ AI ออกมาใช้ แนวคิดนี้หมายถึงความสามารถของผู้ใช้ในการออกแบบ ปรับปรุงชุดคำสั่งเพื่อให้ AI สร้างผลลัพธ์ที่ตรงตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่สุด ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ ความรู้เชิงลึกในเนื้อหา (Content Knowledge) การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) และการออกแบบวนซ้ำเพื่อปรับปรุง (Iterative Design) งานวิจัยเชิงประจักษ์ในต่างประเทศชี้ให้เห็นว่า ผู้เรียนจำนวนมากยังขาดทักษะดังกล่าว โดยมักใช้คำสั่งที่กว้างและไม่เฉพาะเจาะจง เช่น “ช่วยแก้ไวยากรณ์ให้หน่อย” หรือ “เขียนเรียงความเรื่องนี้ให้ใหม่” ส่งผลให้ AI สร้างผลลัพธ์ที่เน้นการปรับแก้ระดับผิวเผิน (Surface-level) เช่น ไวยากรณ์และคำศัพท์ แต่ไม่สามารถช่วยพัฒนาองค์ประกอบการเขียนในระดับสูงอย่างเนื้อหา (Content) หรือโครงสร้าง (Organization) ได้อย่างเต็มที่ (Hwang et al., 2024) การสอดแทรกความรู้และฝึกฝนทักษะ Prompt Engineering จึงเป็นแนวทางที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้และได้รับการทดสอบว่าช่วยเพิ่มพูนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ (Huesca et al., 2024) การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการออกแบบชุดคำสั่งอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นแนวทางที่จะเปลี่ยน AI จากเครื่องมืออำนวยความสะดวกให้กลายเป็นเพื่อนคู่คิด (Partner) ที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า AI ทำหน้าที่เสมือนคนสอนพิเศษ (Tutor) เฉพาะบุคคลที่สามารถให้คำแนะนำแบบเจาะจง เช่น การเลือกใช้ถ้อยคำ การจัดลำดับเหตุผล หรือการปรับภาษาตามอารมณ์ที่ต้องการสื่อสาร โดยผู้เรียนสามารถตั้งคำสั่ง (Prompt) ที่สร้างสรรค์และเจาะจงบทบาทหน้าที่ได้ นอกจากนี้ ผู้สอนยังสามารถใช้ AI ในการจัดการเรียนรู้ร่วมกับเครื่องมืออื่น ๆ ได้ เช่น การใช้ ChatGPT ร่วมกับ Padlet สำหรับการเผยแพร่ผลงาน และนำเสนอความคิดร่วมกันผ่าน Google Docs สำหรับการเขียนร่วมแบบเรียลไทม์ ทำให้กระบวนการเรียนรู้เปิดกว้าง มีปฏิสัมพันธ์ และส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจสูงขึ้น กล้าคิด กล้าสื่อสาร และพัฒนางานเขียนของตนอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ยังพบประเด็นที่สามารถบูรณาการ AI ในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยการนำเทคนิคการสอน (Teaching Technique) มาใช้ร่วมด้วย เช่น เกมมิฟิเคชัน (Gamification) การเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) และยังสามารถนำไปพัฒนาทักษะอื่น ๆ เช่น ความฉลาดรู้ทางปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy) การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) การแก้ปัญหา (Problem Solving) ฯลฯ ของผู้เรียนได้อีกด้วย

โอกาสและความท้าทายในการใช้ AI สำหรับการเรียนการสอนภาษาไทย

AI กำลังกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษาไทย AI ไม่เพียงช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนการสอน แต่ยังช่วยตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายทั้งผู้เรียน ผู้สอน และสถานศึกษาอย่างกว้างขวาง (Office of the Basic Education Commission, 2025; Kanjug, 2025) ความสามารถทางด้านภาษาและความรู้ด้านเนื้อหาในศาสตร์ต่าง ๆ ทำให้ AI สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน และสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัยต่าง ๆ ในระดับนานาชาติ โดยการวิเคราะห์อภิมาน (Meta-analysis) จากงานวิจัยเชิงทดลองจำนวนมากยืนยันตรงกันว่า การบูรณาการ AI ในการจัดการเรียนการสอนช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพิ่มแรงจูงใจและสร้างการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ (Affective-motivational States) ของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ (Deng et al., 2025) ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ชี้ให้เห็นว่า AI สามารถเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง (Higher-order Thinking Skills) เช่น งานวิจัยในประเทศกานาพบว่า กลุ่มนักศึกษาที่ใช้ ChatGPT มีคะแนนทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) และการคิดเชิงไตร่ตรอง (Reflective Thinking) เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุม (Essel et al., 2024) ดังนั้น จึงเป็นโอกาสและความท้าทายของผู้สอนที่จะใช้ AI เพื่อการเรียนการสอนภาษาไทย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. โอกาสในการใช้ AI สำหรับการเรียนการสอนภาษาไทย

การนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยถือเป็นโอกาสสำคัญในการพลิกโฉมกระบวนการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อโลกยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยศักยภาพของ AI ทั้งในด้านการประมวลผลภาษาธรรมชาติ (Natural Language Processing) และคลังความรู้มหาศาล ทำให้ AI สามารถทำหน้าที่เป็นเครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้ที่ทรงพลัง ดังที่ผลการวิจัยในระดับนานาชาติจำนวนมากได้ยืนยันถึงประสิทธิภาพในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเพิ่มแรงจูงใจ ตลอดจนส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียน ผลการศึกษาเหล่านี้จึงทำให้เกิดโอกาสในการนำ AI มาใช้เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทยในมิติต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 เครื่องมือในการเรียนรู้ภาษา ภาษาเป็นเรื่องสำคัญต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ ถือเป็นเครื่องมือ เป็นสื่อกลางของการรับรู้ทำความเข้าใจ และการแสดงออกของมนุษย์ เพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจตรงกัน โดยอาศัยกระบวนการพัฒนาทางภาษา ซึ่งประกอบด้วยการรับและส่งข้อมูลผ่านการคิดและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ภาษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ (Boonsongsak, 2020) การเรียนรู้ภาษาของมนุษย์จึงไม่มีที่สิ้นสุดตราบที่มนุษย์ยังคงใช้ภาษาอยู่ การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล AI ใช้การประมวลผลภาษาธรรมชาติ (Natural Language Processing) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและฝึกฝนทักษะทางภาษาไทยได้ดียิ่งขึ้น เช่น ผู้สอนสามารถประยุกต์ใช้ AI เป็นผู้ช่วยฝึกการออกเสียงรายบุคคล โดยให้ผู้เรียนฝึกอ่านออกเสียงคำที่มีปัญหาบ่อย เช่น คำควบกล้ำ (ร, ล, ว) หรือการผันวรรณยุกต์ แล้วให้ AI ประเมินความถูกต้องพร้อมให้ข้อเสนอแนะได้ทันที นอกจากนี้ AI ยังสามารถช่วยขัดเกลาสำนวนภาษาในการเขียนเรียงความ โดยเสนอคำศัพท์หรือโครงสร้างประโยคที่สละสลวยกว่าเดิม เพื่อให้ผู้เรียนเห็นตัวอย่างการใช้ภาษาที่หลากหลายขึ้น ในที่นี้จะยกตัวอย่าง AI เพื่อการเรียนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น ตรวจไวยากรณ์ด้วย aiforthai.in.th ที่พัฒนาโดยศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ เพื่อส่งเสริมการใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับภาษาไทยโดยเฉพาะ ส่วน AI ที่ช่วยสร้างแบบฝึกหัดเพื่อทบทวนการเรียนรู้ภาษา เช่น ChatGPT, Perplexity.ai, Gemini AI, Microsoft Copilot, DeepSeek และ Claude

1.2 ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed Learning) เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีเป้าหมายและมีความมุ่งมั่น โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างหลากหลายจนทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจตลอดจนทักษะต่าง ๆ ตามที่ตนเองกำหนด ลักษณะของการเรียนรู้จึงมีจุดเริ่มต้นจากความสมัครใจของผู้เรียน โดยใช้วินัยและความรับผิดชอบในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เกิดเป็นการเรียนรู้อย่างมีความหมายอันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ที่เป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและคงทน

(Mingsiritham, 2009) การนำ AI ในใช้ในวิชาภาษาไทยจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เพื่อการสืบค้น ค้นหา ค้นคว้าเกี่ยวกับเนื้อหาทั้งในด้านวรรณคดี หลักภาษา การเขียน การอ่าน การวิเคราะห์ภาษา เช่น ผู้เรียนที่สนใจเรื่องรามเกียรติ์ สามารถให้ AI ช่วยออกแบบเส้นทางการเรียนรู้ของตนเองได้ โดยให้ AI สร้างแผนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ตั้งแต่การสรุปประวัติความเป็นมา การแนะนำตัวละครสำคัญ การวิเคราะห์คุณค่าของเรื่อง ไปจนถึงการเปรียบเทียบรามเกียรติ์ฉบับต่าง ๆ ซึ่งกระบวนการนี้จะเปลี่ยน AI จากเครื่องมือค้นหาข้อมูลทั่วไปให้กลายเป็น “โค้ชส่วนตัว” ที่ช่วยวางแผนและกระตุ้นการเรียนรู้เชิงรุกพร้อมทั้งช่วยในการกำกับตนเอง โดยมี AI ที่ช่วยในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เช่น ChatGPT, Perplexity.ai, Gemini AI, Microsoft Copilot, Deepseek และ Claude ซึ่งเป็น AI ที่ช่วยผู้เรียนตั้งคำถาม ค้นหาความรู้ วิเคราะห์เนื้อหา หรือแม้แต่ฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์สามารถนำไปใช้ในการค้นคว้าและอ้างอิงแหล่งข้อมูลได้

1.3 สนับสนุนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Personalized Learning) เป็นการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองธรรมชาติความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน (Wongyai & Phatphon, 2018) โดยที่ AI จะช่วยปรับกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการเฉพาะตัวของผู้เรียน ในทางปฏิบัติผู้สอนสามารถใช้ AI สร้างระบบแบบทดสอบแบบปรับได้ (Adaptive Testing) ในเรื่องหลักภาษา หากผู้เรียนตอบคำถามเรื่องคำสมาสผิด ระบบจะส่งแบบฝึกหัดเพิ่มเติมในเรื่องเดียวกันที่ง่ายลงมาให้ทำเพื่อทบทวนความเข้าใจ แต่หากผู้เรียนตอบถูก ระบบจะเสนอคำถามที่ท้าทายขึ้น หรือเชื่อมโยงไปยังหัวข้อถัดไป เช่น คำสนธิ เพื่อต่อยอดความรู้ นอกจากนี้ สำหรับการอ่านวรรณคดีเรื่องเดียวกัน AI ยังสามารถนำเสนอสื่อที่แตกต่างกันตามความถนัดของผู้เรียนได้ เช่น สำหรับผู้เรียนที่ชอบการสรุป อาจแสดงเป็นแผนผังความคิด (Mind Map) แต่สำหรับผู้เรียนที่ชอบเรียนรู้ผ่านภาพ อาจแสดงเป็นอินโฟกราฟิก (Infographic) สรุปเนื้อเรื่องผ่านระบบการวิเคราะห์และประมวลผลที่สามารถระบุจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาให้แก่ผู้เรียนรายบุคคลได้ (Office of the Basic Education Commission, 2025) เช่น การแนะนำเนื้อหา บทเรียน หรือแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน โดยการใช้ ChatGPT, Perplexity.ai, Gemini AI, Microsoft Copilot, DeepSeek และ Claude

2. ความท้าทายในการใช้ AI สำหรับการเรียนการสอนภาษาไทย

แม้ว่าปัญญาประดิษฐ์จะนำมาซึ่งโอกาสทางการศึกษาอย่างมหาศาล แต่การนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยก็เต็มไปด้วยความท้าทายที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบเช่นกัน ความท้าทายเหล่านี้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงมิติทางเทคนิค แต่ยังครอบคลุมถึงประเด็นเชิงคุณธรรม จริยธรรม และการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางการสอน เพื่อให้แน่ใจว่าเทคโนโลยีจะถูกนำมาใช้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเหมาะสม และพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต โดยไม่ลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์และหลักวิชาการ ดังนั้นผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจและเตรียมพร้อมรับมือกับความท้าทายต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ความฉลาดรู้ทางปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy) ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงการใช้ AI เพื่อการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยทั้งผู้สอนและผู้เรียนจำเป็นต้องมีความเข้าใจที่ครอบคลุมเกี่ยวกับความฉลาดรู้ทางปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy) ซึ่งหมายถึงองค์ความรู้เชิงเทคนิค ทักษะที่ยั่งยืน และทัศนคติที่พร้อมสำหรับอนาคต สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จำเป็นต่อการเติบโตในโลกที่ขับเคลื่อนด้วย AI โดยช่วยให้ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วม สร้างสรรค์ จัดการ และออกแบบ AI พร้อมไปกับการประเมินประโยชน์ ความเสี่ยง และนัยเชิงจริยธรรมที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีวิจารณญาณ (OECD, 2025) ดังข้อมูลในภาพที่ 2

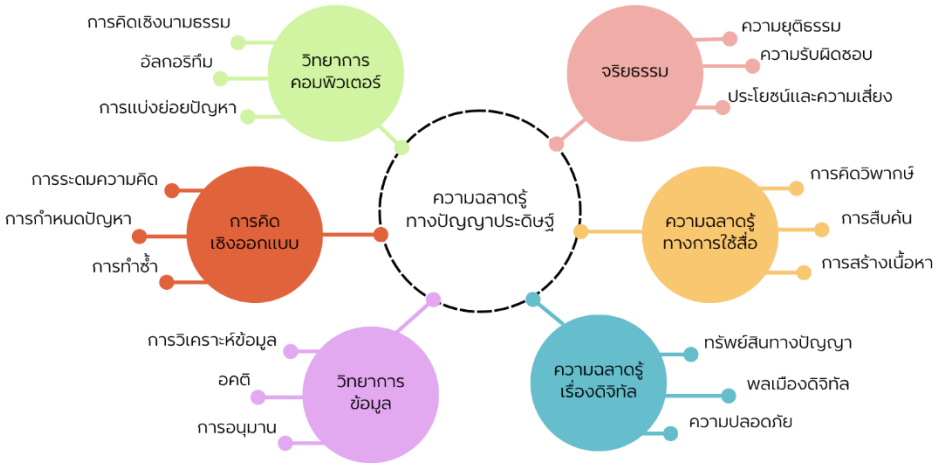

Figure 2 กรอบแนวคิดความฉลาดรู้ทางปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy)

(OECD, 2025)

จากกรอบแนวคิดความฉลาดรู้ทางปัญญาประดิษฐ์ที่บูรณาการศาสตร์หลายแขนงดังที่แสดงในภาพที่ 2 องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ได้เสนอโครงสร้างที่ช่วยให้เห็นภาพการนำไปปฏิบัติในห้องเรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้นผ่านกรอบสมรรถนะความฉลาดรู้ทางปัญญาประดิษฐ์ 4 ด้าน (The Four Domains of AI Literacy) ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับ AI อย่างชาญฉลาดและรับผิดชอบ (OECD, 2025) ในบริบทของวิชาภาษาไทย สามารถประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดนี้ได้ดังนี้

2.1.1 การมีส่วนร่วมกับ AI (Engaging with AI) หมายถึง การใช้ AI เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงข้อมูลหรือรับข้อเสนอแนะใหม่ ๆ ในชั้นเรียนภาษาไทย ผู้เรียนต้องสามารถตระหนักรู้ได้ว่ากำลังมีปฏิสัมพันธ์กับ AI และต้องประเมินความถูกต้องน่าเชื่อถือของผลลัพธ์ที่ได้ เช่น การใช้ AI เพื่อสรุปเนื้อหาจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ผู้เรียนต้องมีทักษะในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ว่าข้อมูลที่ AI สรุปนั้นครบถ้วนหรือไม่ ตีความอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครคลาดเคลื่อนไปหรือไม่ ซึ่งเป็นการฝึกฝนทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ที่สำคัญ

2.1.2 การสร้างสรรค์ด้วย AI (Creating with AI) คือ การทำงานร่วมกับ AI ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานหรือแก้ปัญหา ในวิชาภาษาไทยอาจเป็นการใช้ AI ช่วยเสนอแนวคิดในการแต่งคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง หรือช่วยร่างโครงเรื่องสำหรับการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ สิ่งสำคัญในด้านนี้คือการปลูกฝังให้ผู้เรียนเข้าใจประเด็นด้านกรรมสิทธิ์ การอ้างอิง และความรับผิดชอบต่อผลงานที่สร้างขึ้น โดยมอง AI เป็นผู้ช่วยจุดประกายความคิด ไม่ใช่ผู้สร้างผลงานแทนทั้งหมด

2.1.3 การจัดการ AI (Managing AI) เป็นการเลือกใช้และมอบหมายให้ AI ทำงานบางอย่างที่เฉพาะเจาะจงเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของตนเอง เช่น ผู้เรียนอาจมอบหมายให้ AI ทำหน้าที่เป็น “คู่โต้วาที” เพื่อฝึกฝนการใช้เหตุผลและภาษา หรือใช้เป็น “ผู้ช่วยตรวจทาน” การใช้คำศัพท์และไวยากรณ์เบื้องต้น ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน อนึ่งทักษะที่ซับซ้อน เช่น การวิเคราะห์ความงามทางภาษา การวิเคราะความหมายระหว่างบรรทัด หรือการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของตัวละคร ซึ่งล้วนเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการใช้วิจารณญาณที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ อารมณ์ความรู้สึก และความเข้าใจในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นความสามารถเฉพาะของมนุษย์ที่ปัญญาประดิษฐ์ไม่สามารถทดแทนได้ เป็นสิ่งที่นักเรียนควรฝึกฝนและได้รับคำแนะนำที่เหมาะสมจากครูผู้สอน

2.1.4 การออกแบบ AI (Designing AI) มุ่งให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการทำงานเบื้องหลังและผลกระทบของ AI โดยไม่จำเป็นต้องลงลึกถึงขั้นการเขียนโคด ในชั้นเรียนภาษาไทยผู้สอนอาจชวนผู้เรียนอภิปรายว่าเหตุใด AI จึงอาจมีอคติ (Bias)

ในการตีความภาษาถิ่น หรือไม่เข้าใจบริบทของคำราชาศัพท์บางคำ ซึ่งเป็นผลมาจากข้อมูลที่ใช้ฝึกฝน AI การทำความเข้าใจประเด็นเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงข้อจำกัดของเทคโนโลยีและมองเห็นผลกระทบของ AI ที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมทางภาษาในวงกว้าง

2.2 ทักษะมนุษย์ (Human Skills) การใช้ AI แทนความพยายามของผู้เรียน อาจส่งผลต่อการพัฒนาทักษะจริงของผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจะต้องปลูกฝังไม่ให้ผู้เรียนพึ่งพา AI มากจนเกินไป ซึ่งอาจทำให้ทักษะในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนลดลง ประเด็นนี้เป็นข้อกังวลร่วมกันในระดับสากล โดยผลการทบทวนวรรณกรรมชี้ว่าการพึ่งพา AI มากเกินไปอาจนำไปสู่การลดลงของทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ได้จริง (Lo et al., 2024) นอกจากนี้งานวิจัยเชิงทดลองยังพบว่า แม้ AI จะช่วยให้ทำงานเสร็จเร็วขึ้น แต่ก็อาจลดความพยายามทางปัญญา (Mental Effort) ของผู้เรียนลง ซึ่งหากขาดการชี้นำที่เหมาะสม อาจส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ผิวเผินได้ (Deng et al., 2025)

2.3 ข้อมูลเท็จ (False Information) ความไม่แม่นยำจากการใช้ AI โดยเฉพาะประเภท Generative เช่น ChatGPT อาจสร้างข้อมูลที่ดูน่าเชื่อถือแต่ผิดพลาด หรือมีการแต่งเติมเนื้อหาโดยไม่มีที่มา ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนได้ ผู้สอนควรเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้กลั่นกรอง (Mediator) สามารถประเมินแหล่งข้อมูล (Critical AI Literacy) และตรวจสอบซ้ำกับแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสภา หรือฐานข้อมูลอื่น ๆ ผลการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบในต่างประเทศยืนยันว่า ความไม่แม่นยำของข้อมูลและการสร้างแหล่งอ้างอิงที่ไม่มีอยู่จริง (Fake References) ถือเป็นจุดอ่อนที่สำคัญของปัญญาประดิษฐ์แบบรู้สร้าง (Generative AI) (Lo et al., 2024)

2.4 จริยธรรม (Ethics) การใช้ AI อย่างมีจริยธรรมเป็นสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องตระหนักและใช้ให้ถูกต้อง เช่น การเขียนในรูปแบบต่าง ๆ การเขียนเรียงความ การเขียนย่อความ การเขียนเชิงวิชาการ ผู้สอนจะต้องมีวิธีการส่งเสริมการใช้ AI อย่างสร้างสรรค์และเปิดเผย โดยผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบต่องานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อกังวลในระดับนานาชาติที่มองว่าการคัดลอกผลงาน (Plagiarism) จาก AI เป็นภัยคุกคามสำคัญต่อความซื่อสัตย์ทางวิชาการ (Lo et al., 2024)

2.5 การวัดประเมิน (Assessment) การวัดประเมินผลงานของผู้เรียนในยุค AI แบบเดิมอาจไม่สามารถแยกแยะได้ว่าผลงานเป็นของผู้เรียนจริงหรือของ AI ผู้สอนจึงต้องออกแบบการประเมินแนวใหม่ ซึ่งสามารถใช้การประเมินตามกระบวนการ (Process-Based Assessment) เช่น ให้บันทึกการเรียนรู้ทีละขั้น การสะท้อนความคิดเห็น หรือให้ส่งงานทั้งแบบก่อนและหลังการปรับปรุงเนื้อหาจาก AI ประเด็นนี้มีความซับซ้อนยิ่งขึ้นเมื่อพิจารณาจากงานวิจัยเชิงวิเคราะห์อภิมานในต่างประเทศซึ่งตั้งข้อสังเกตว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นในหลายงานวิจัยอาจเป็นผลมาจากคุณภาพของผลลัพธ์ที่ AI สร้างขึ้น มากกว่าจะเป็นการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้เรียนได้รับอนุญาตให้ใช้ AI ในระหว่างการทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) (Deng et al., 2025) ดังนั้น การออกแบบการวัดผลที่สามารถแยกแยะระหว่างความสามารถของ AI กับพัฒนาการของผู้เรียนจึงเป็นความท้าทายในประเด็นการวัดและประเมินผลต่อไป

2.6 ความเหลื่อมล้ำ (Inequality) ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความต่างกันระหว่างผู้เรียนในด้านเศรษฐกิจและสังคม ผู้เรียนที่ขาดแคลนเครื่องมือหรือเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Office of the Education Council, 2020) แนวทางการเข้าถึงที่เท่าเทียม เช่น การใช้ AI โดยที่ไม่ต้องเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ต หรือการจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อการเรียนรู้ที่ปรับให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การใช้ AI เพื่อการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นทั้งโอกาสและความท้าทายของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกฝ่าย ซึ่งสะท้อนภาพปรากฏการณ์ในแวดวงการศึกษาที่สอดคล้องกันทั่วโลก หัวใจสำคัญของการบูรณาการ AI คือ การใช้งานอย่างมีคุณภาพ การเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนและผู้สอนมีความฉลาดรู้ด้านชุดคำสั่ง (Prompt Literacy) จึงไม่ใช่แค่ประเด็นเชิงเทคนิค แต่เป็นทักษะสำคัญที่จะช่วยให้เราสามารถควบคุมและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีได้อย่างเต็มศักยภาพ (Cain, 2024; Hwang et al., 2024) เพื่อให้ผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้และสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและมีความหมายแก่ผู้เรียน บทบาทของผู้สอนจะยิ่งทวีความสำคัญในฐานะผู้อำนวยความ

สะดวก (Facilitator) ผู้ออกแบบการเรียนรู้ (Learning Designer) และผู้สร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในชั้นเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ AI ไม่สามารถทดแทนได้ เพื่อขับเคลื่อนการศึกษาสู่การเรียนรู้ในโลกยุคใหม่อย่างแท้จริง

บทสรุป

การบูรณาการ AI สำหรับการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน คงไม่ใช่เพียงเป็นกระแสทางเทคโนโลยีที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเข้ามามีบทบาทสำคัญกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์เท่านั้น แต่จะเป็นการพลิกโฉมการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในโลกยุคใหม่ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งครู บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจะต้องมีความรู้และความเข้าใจในปรัชญา แนวคิด ทฤษฎีทางการเรียนรู้ ผสมผสานกับการนำสมรรถนะของ AI มาใช้สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน และการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ ขณะเดียวกัน ยังแฝงไว้ด้วยโอกาสและความท้าทาย ซึ่งเปรียบเสมือนดาบสองคมที่ต้องก้าวเดินอย่างระมัดระวัง กล่าวคือ ในขณะที่ AI เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Personalized Learning) และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) ผู้สอนก็ต้องทำหน้าที่เป็นผู้ปลูกฝังความฉลาดรู้ทางปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy) และทักษะการออกแบบชุดคำสั่ง (Prompt Literacy) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีเป็นฐานในการพัฒนาทักษะทางปัญญา ต่อยอดความคิดเชิงวิพากษ์และความคิดสร้างสรรค์ ไม่ใช่การพึ่งพา AI ในการหาคำตอบสำเร็จรูป เป้าหมายสูงสุดจึงไม่ได้อยู่ที่การสอนภาษาไทยให้ทันสมัยด้วยเทคโนโลยี แต่คือการสร้างผู้เรียนที่สามารถรู้เท่าทันเทคโนโลยี สามารถใช้ AI เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงความงามและความลุ่มลึกของภาษาไทยได้อย่างเต็มศักยภาพ ท้ายที่สุดแล้ว ไม่ว่าเทคโนโลยีจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร คุณค่าของการเรียนภาษาไทยจะยังคงอยู่ที่การสร้างความเข้าใจในมนุษยชาติและสืบสานมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นบทบาทที่มนุษย์ยังคงเป็นศูนย์กลางเสมอในโลกยุคใหม่นี้

References

Aravantinos, S., Lavidas, K., Voulgari, I., Papadakis, S., Karalis, T., & Komis, V. (2024). Educational Approaches with AI in Primary School Settings: A Systematic Review of the Literature Available in Scopus. *Education Sciences, 14*(7), 744(1)-744(27).

Arunmanakul, W. (2024). *Knowing and Understanding AI: A Linguist' s Perspective*. Bangkok: Faculty of Arts, Chulalongkorn University. [in Thai]

Bergmann, J., & Sams, A. (2012). *Flip your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day.* Washington, DC: ISTE.

Boonsongsak, C. (2020). Language Learning Theories. *Genesha Journal, 16*(2), 1–10. [in Thai]

Cain, W. (2024). Prompting Change: Exploring Prompt Engineering in Large Language Model AI and Its Potential to Transform Education. *Tech Trends, 68*, 47–57.

Chaijaroen, S. (2016). *Instructional Design: Principles and Theories to Practice* (2nd ed.). Khon Kaen: Faculty of Education Khon Kaen University. [in Thai]

Chaiyarak, S., & Wannapirun, P. (2020). Cognitive Technologies for Smart Education. *Panyapiwat Journal, 12*(3), 315–328. [in Thai]

Deng, R., Jiang, M., Yu, X., Lu, Y., & Liu, S. (2025). Does ChatGPT Enhance Student Learning? A Systematic Review and Meta-analysis of Experimental Studies. *Computers & Education, 227*, 105224(1)-105224(35).

Digital Government Development Agency. (2019). *AI for Government Administration and Services*. Bangkok: Digital Government Development Agency. [in Thai]

Essel, H. B., Vlachopoulos, D., Essuman, A. B., & Amankwa, J. O. (2024). ChatGPT Effects on Cognitive Skills of Undergraduate Students: Receiving Instant Responses from AI-based Conversational Large Language Models (LLMs). *Computers and Education: Artificial Intelligence, 6*, 100198(1)-100198(13).

Himakarat, W. (2023). *Literature Review on the Use of AI in Education*. Bangkok: National Research Council of Thailand. [in Thai]

Huesca, G., Martínez-Treviño, Y., Molina-Espinosa, J. M., Sanromán-Calleros, A. R., Martínez-Román, R., Cendejas-Castro, E. A., & Bustos, R. (2024). Effectiveness of Using ChatGPT as a Tool to Strengthen Benefits of the Flipped Learning Strategy. *Education Sciences, 14*(6), 660(1)-660(21).

Hwang, G., J., Xie, H., Wah, B. W., & Gašević, D. (2020). Vision, Challenges, Roles and Research Issues of Artificial Intelligence in Education. *Computers and Education: Artificial Intelligence, 1*, 100001(1)-100001(5).

Hwang, M., Jeens, R., & Lee, H.-K. (2024). Exploring Learner Prompting Behavior and Its Effect on ChatGPT-Assisted English Writing Revision. *The Asia-Pacific Education Researcher, 34*, 1157-1167.

Jumjuree, D. (2021). *Learning Design: Concepts and Processes* (2nd ed.). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. [in Thai]

Kanokpermpoon, M. (2015). Managing Working Memory in Language Instructions: An Overview of Cognitive Load Theory. *Thammasat Review, 16*(2), 93–108.

Kanjug, I. (2025). *When AI Changes Classrooms Worldwide, Where Should Thai Education Quality Begin?*. Retrieved from https://www.matichon.co.th/article/news_5260492 [in Thai]

Khammani, T. (2024). *Pedagogy: Knowledge for Organizing Effective Learning Processes* (27th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]

Khuibut, W., Premthaisong, S., & Chaipidech, P. (2023). Integrating ChatGPT into Synectics Model to Improve High School Student's Creative Writing Skill. In Shih, J. L. et al. (Eds.), *Proceedings of the 31st International Conference on Computers in Education. Asia-Pacific Society for Computers in Education* (pp.44-57). Taoyuan: Asia-Pacific Society for Computers in Education.

Khuibut, W., Premthaisong, S., & Chaipidech, P. (2024). Integrating ChatGPT into Flipped Learning: Enhancing Students' Creative Writing Skills and Perception. In Kashihara, A. et al. (Eds.), *Proceedings of the 32nd International Conference on Computers in Education. Asia-Pacific Society for Computers in Education* (pp.1-10). Taoyuan: Asia-Pacific Society for Computers in Education.

Kongrat, C. (2023). Flipped Classroom: Thai Language Learning Management to Develop Learners in the Next Normal Era. *Ratchaphruek Journal, 20*(2), 1–15. [in Thai]

Kongrat, C. (2025). *Learning Management for Thai Language Teachers* (2nd ed.). Khon Kaen: Faculty of Education Khon Kaen University. [in Thai]

Lo, C. K., Hew, K. F., & Jong, M. S.-Y. (2024). The Influence of ChatGPT on Student Engagement: A Systematic Review and Future Research Agenda. *Computers & Education*, *219*, 105100(1)-105100(21).

Mingsiritham, K. (2009). Self-directed Learning on Web-based Learning. *Journal of Education Khon Kaen University, 32*(1), 6–13. [in Thai]

Ministry of Education. (2008). *Indicators and Core Curriculum Content, Thai Language Subject Group, under the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008).* Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand Publisher. [in Thai]

Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation and Ministry of Digital Economy and Society. (2023). *Thailand National AI Strategy and Action Plan (2022-2027).* Bangkok: Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation and Ministry of Digital Economy and Society. [in Thai]

OECD. (2025). *Empowering Learners for the Age of AI: An AI Literacy Framework for Primary and Secondary Education* (Review Draft). Retrieved from https://ailiteracyframework.org/wp-content/uploads/2025/05/ AILitFramework_ReviewDraft.pdf

Office of the Basic Education Commission. (2025). *AI Usage Manual for Teachers, Students, Schools, and Parents in Thailand 2025*. Bangkok: Ministry of Education. [in Thai]

Office of the Education Council. (2020). *AI for Learning*. Bangkok: Prikwarn Graphic. [in Thai]

Office of the Royal Society. (2021). *Dictionary of Educational Terms* (2nd ed.). Bangkok: Office of the Royal Society. [in Thai]

Rangsipanya, T., & Art-in, S. (2025). The Development of Creative Writing Ability of Grade 10 Students Using Creativity-based Learning with ChatGPT. *Journal of Humanities and Social Sciences, Nakhon Phanom University, 15*(1), 346–360. [in Thai]

Ruechaipanit, W. (2015). Creativity-based Learning (CBL). *Journal of Learning Innovation, 1*(2), 23–37. [in Thai]

Sangruang, J., Yookwan, W., Chinnasarn, K., & Malaiwong, K. (2024). Artificial Intelligence Evolution in Thailand. *Bulletin of the Academy of Science the Royal Society of Thailand, 3*(2), 43–49. [in Thai]

Siemens, G. (2005). Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age. *International Journal of Instructional Technology & Distance Learning, 2*, 3–10.

Sweller, J. (2023). The Development of Cognitive Load Theory: Replication Crises and Incorporation of Other Theories Can Lead to Theory Expansion. *Educational Psychology Review, 35*, 95(1)-95(20).

Wongyai, W., & Phatphon, M. (2018). *Personalized Learning*. Bangkok: Charansanitwong Printing. [in Thai]